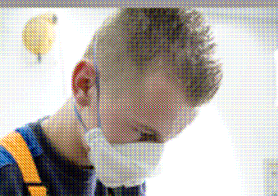

Gemeente **Heerde**

Nota van bevindingen

Heerde tegen het licht van het
Regionaal bedrijventerreinenbeleid

Onderzoeksrapport Rekenkamercommissie

→ www.heerde.nl

Naam: Onderzoek van de rekenkamercommissie van de gemeente Heerde, i.s.m. Rekenkamer Oost Nederland en de rekenkamer(commissie)s van Borne, Duiven, Hof van Twente, Nijmegen en Overbetuwe

Onderzoekers: drs. R.J.E. Douma, S. van Amerongen en J. van der Beek-van Weeghel

Datum: december 2011

Inhoudsopgave

0.	Inleiding	
0.1	Onderzoeksprogramma 2011	4
0.2	Doel van het onderzoek	4
0.3	Onderzoeksvraag (hoofd- en deelvragen)	4
0.4	Uitwerking	5
1.	Bedrijventerreinen gemeente Heerde	5
1.1	Gemeentelijke bedrijventerreinen	5
1.2	Intergemeentelijk bedrijventerrein H2O	6
2.	Doelen van het beleid	6
2.1	Gemeentelijke doelen	6
2.2	Instrumenten	7
3.	Uitvoering	8
3.1	SEO-convenant	8
3.2	EPO	8
4.	Samenwerking	8
4.1	Relatie provincie-regio-gemeente	8
5.	Resultaten	9
5.1	Sturingsmogelijkheden	9
5.2	Toekomstmogelijkheden	9
5.3	Overleg bedrijfsleven	9
5.4	H2O bedrijventerrein	10
5.5	Financiële middelen	10
5.6	Risicofactoren	10
5.7	Regionale verevening	11
6.	Rol van de raad	11
7.	Bronnen onderzoek	11

Bijlage 1 Hoofddijnen bedrijventerreinenbeleid Rijk

Bijlage 2 Hoofddijnen bedrijventerreinenbeleid Provincie Gelderland

Bijlage 3 Uitgangspunten en doelen bedrijventerreinenbeleid gemeente Heerde

Bijlage 4 Thema's Economisch Programmerings- en Ontwikkelingsdocument (2009)

0. Inleiding

0.1 Onderzoeksprogramma 2011

De rekenkamercommissie Heerde heeft in haar onderzoeksprogramma voor 2011 een onderzoek naar het H2O bedrijvenpark als optie genoemd. Het intergemeentelijk bedrijventerrein is een gezamenlijk project van de gemeenten Hattem, Heerde en Oldebroek. De gemeenteraad heeft diverse keren aangestuurd op verbetering van haar kaderstellende en controlerende taak als het gaat om de bedrijfsvoering met betrekking tot dit terrein.

Door de Kring Oost van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRK) is een onderzoek geïnitieerd met betrekking tot het regionaal bedrijventerreinenbeleid. De Rekenkamer Oost Nederland heeft gedurende het proces de begeleiding op zich genomen. Het onderzoek is verder uitgevoerd door een 6-tal rekenkamer(commissie)s uit de provincies Gelderland en Overijssel. Om meer inzicht te krijgen in het bedrijventerreinenbeleid in zijn algemeenheid en daardoor een basis te hebben voor een mogelijk onderzoek naar het H2O-bedrijventerrein, heeft de rekenkamercommissie van Heerde besloten zich hierbij aan te sluiten. Het onderzoek richt zich op de periode 2006-2010, waarbij recente ontwikkelingen op onderdelen worden meegenomen.

0.2 Doel van het onderzoek

Het doel is om inzicht te bieden in de effectiviteit van het bedrijventerreinenbeleid op provinciaal en gemeentelijk niveau om Provinciale Staten en de gemeenteraden te ondersteunen in hun kaderstellende en controlerende rol. In het onderzoek leggen we de focus op het beleid gericht op de (regionale) planning van bedrijventerreinen en het herstructureringsbeleid.

0.3 Onderzoeksvraag (hoofd- en deelvragen)

De volgende hoofdvraag wordt in het gezamenlijke onderzoek beantwoord:

In hoeverre leidt het door provincies en gemeenten gevoerde bedrijventerreinenbeleid in Overijssel en Gelderland tot de gewenste resultaten en effecten, en welke aanbevelingen kunnen worden gedaan?

Om een antwoord te kunnen geven op de hoofdvraag is door de verschillende deelnemers aan het onderzoek bij de provincies en gemeenten informatie verzameld om de volgende deelvragen te beantwoorden:

1. Welke maatschappelijke doelen streven rijksoverheid, provincies Gelderland en Overijssel en (in regio's samenwerkende) gemeenten na met het door hen gevoerde bedrijventerreinenbeleid?
2. Welke beleidsinstrumenten en financiële middelen hebben de provincies en (in regio's samenwerkende) gemeenten tot hun beschikking voor het bedrijventerreinenbeleid en hoe zijn die in de onderzoeksperiode ingezet?
3. Hoe is de regionale aanpak georganiseerd en op welke wijze zijn (semi)publieke en private organisaties hierbij betrokken?
4. Wat zijn de procesresultaten¹ en maatschappelijke effecten geweest in de onderzoeksperiode, en in welke mate zijn daarmee de doelstellingen gerealiseerd?

¹ Procesdoelen geven aan hoe bepaalde einddoelen (maatschappelijke effecten) bereikt kunnen worden (bijv. door inzet personeel, verspreiden kennis, e.a.).

5. Op welke wijze hebben provinciale staten en de gemeenteraden hun kaderstellende en controlerende rol ingevuld?
6. Welke aanbevelingen kunnen op basis van het onderzoek worden gedaan voor het huidige en toekomstige beleid?

0.4 Uitwerking

Op 25 januari 2011 is in een startbijeenkomst een plan van aanpak voor het onderzoek vastgesteld. De provinciale rekenkamer heeft onderzoek gedaan naar het provinciaal en regionaal beleid. De gemeentelijke rekenkamer(commissie)s hebben onderzoek gedaan naar het bedrijventerreinenbeleid binnen hun eigen gemeente. Iedere rekenkamer(commissie) heeft hiervoor zijn eigen Nota van bevindingen geschreven. Daarnaast is er een Bestuurlijke Nota per provincie en per deelnemende gemeente.

Deze Nota van bevindingen beperkt zich tot het bedrijventerreinenbeleid in de gemeente Heerde.

1. Bedrijventerreinen gemeente Heerde

1.1 Gemeentelijke bedrijventerreinen

De gemeente Heerde beschikt over vier bedrijventerreinen binnen haar gemeentegrens, te weten Europaweg/Molenweg, Dalli De Klok, StoraEnso (BPF-terrein)/Euroma en de Vlijt. De bestemmingsplannen betreffende bedrijventerreinen zijn allemaal vastgesteld en onherroepelijk. Het terrein De Vlijt is redelijk recent (midden jaren negentig) en heeft geen revitalisering en/of herstructurering nodig. Voor de overige drie terreinen is dit wel het geval. Het totale oppervlakte van de vier terreinen bedraagt netto 60,3 ha. Voor het terrein StoraEnso/Euroma geldt een milieucategorie 5 en voor de overige 3 een milieucategorie 3.2. Op sommige van die terreinen zijn historisch gevestigde bedrijven met een hogere categorie. Al sinds 2006 heeft de gemeente geen direct uitgeefbaar terrein binnen de gemeente. In 2005 was er nog een gedeelte industriegrond uitgeefbaar, maar dit was in particulier eigendom.

Gegevens uit het Ibis²:

Jaar	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Bruto oppervlak	80,6	72,3	72,3	70,2	70,34	70,3
Netto oppervlak	71,5	66,2	57,9	60,3	60,3	60,3
Reeds uitgegeven oppervlakte	66,2	66,2	57,9	60,3	60,3	60,3
Nog uitgeefbaar	5,3	0	0	0	0	0
Netto uitgifte vorig jaar	0	0	0	0	0	0
Totaal uitgeefbaar gemeente	0	0	0	0	0	0
Totaal uitgeefbaar particulier	5,3	0	0	0	0	0

² Het IBIS (Integraal Bedrijventerreinen Informatie Systeem) heeft tot doel inzicht te verschaffen in de voorraad en uitgifte van bedrijventerreinen in Nederland. Het is een landsdekkende database, waarvoor de gemeenten informatie aanleveren. In dit overzicht zijn de gegevens van het H2O bedrijvenpark niet meegenomen, omdat die door de gemeente Hattem worden geregistreerd en dus in het Hattemer totaaloverzicht verwerkt worden.

1.2 Intergemeentelijk bedrijventerrein H2O

Naast de genoemde vier bedrijventerreinen neemt de gemeente Heerde deel in het intergemeentelijk bedrijvenpark H2O. Het bedrijvenpark H2O is een ontwikkelingsproject dat binnen de groeiende samenwerking met de gemeenten Hattem en Oldebroek tot stand komt. Bedrijvenpark H2O ligt bij knooppunt Hattemerbroek en strekt zich uit langs de oostelijke rijbaan van de A28, aan beide zijden van de A50. De A50 doorsnijdt het bedrijvenpark, en scheidt het in twee plandelen: een Hattems en een Oldebroeks deel. De ontsluiting vanuit het snelwegennet en daarmee de optimalisatie van de mobiliteit/bereikbaarheid van H2O zijn op het moment van opstellen van deze nota van bevindingen onderwerp van discussie met de provincie en Rijkswaterstaat.

Bedrijvenpark H2O is een gemengd bedrijventerrein voor uiteenlopende typen bedrijven. Het is hoofdzakelijk bestemd voor bedrijven tot en met milieucategorie 3b. Uitzondering hierop vormt het Hattemse plandeel ten noordoosten van de A50 (ook wel de 'Hattemse oksel' genoemd). Hier kunnen zich onder voorwaarden bedrijven tot milieucategorie 4b vestigen. Het 'milieubelang' is nadrukkelijk meegewogen bij het bestemmen van de verschillende plandelen. Voor de realisatie wordt gewerkt met een ontwikkelingsmaatschappij. Aandachtspunten bij de ontwikkeling zijn ook parkmanagement en duurzaamheid. Met dit bedrijvenpark wordt tegemoet gekomen aan de vraag naar bedrijfskavels van lokaal tot internationaal georiënteerde bedrijven. Het bedrijvenpark komt tot stand in overleg tussen de H2O partners en de lokale ondernemers, vertegenwoordigd door Bedrijvenkring Hattem, Bedrijvencontact Heerde en Bedrijvenkring Oldebroek. De gemeente Heerde staat, evenals de andere twee gemeenten, financieel garant voor H2O en dit geeft tevens het risico aan. Er is een risicoverdeling van 1/3 deel per gemeente. Dit financiële risico is in de onderzoeksperiode opgelopen van € 8 miljoen in 2006 naar € 11 miljoen in 2010. De gemeente is aandeelhouder. Risicomanagement gebeurt door deelname in de Raad van Bestuur en de halfjaarlijkse rapportages vanuit de Ontwikkelingsmaatschappij Hattemerbroek.

2. Doelen van het beleid

2.1 Gemeentelijke doelen

Ondanks dat er geen gemeentelijke beleidsnota bedrijventerreinen is, is er wel sprake van een visie op bedrijventerreinen, die twee sporen bewandelt. Enerzijds is er de taak en de wens om te zorgen voor voldoende werkgelegenheid en vitale economische ontwikkeling. Anderzijds is er de realiteit dat door de grote natuur- en landschappelijke waarde de ruimte voor aanleg van nieuwe bedrijventerreinen in Heerde beperkt is en dat zorgvuldig met de bestaande ruimte moet worden omgegaan. In de Visie gemeente Heerde 2025 wordt hier nadrukkelijk over gesproken. Dit noodzaakt Heerde tot afstemming in bovengemeentelijk verband.

Als het gaat om werkgelegenheid en bedrijventerreinen heeft de gemeente Heerde in haar verschillende beleidsdocumenten (bijv. economische en/of financiële beleidsstukken) haar doelen verwoord. Dit zijn algemeen omschreven doelen. Enkele voorbeelden daarvan zijn in bijlage 3 (Uitgangspunten en doelen bedrijventerreinenbeleid gemeente Heerde) opgenomen.

Beleidsontwikkeling ten aanzien van bedrijventerreinen krijgt vanuit de gemeente Heerde verder voornamelijk gestalte door participatie in het Sociaal Economisch Overleg Noord-Veluwe. Hierover meer in hoofdstuk 4. In dit SEO overleg zijn in 2006 regionale vestigingscriteria tot stand gekomen in de vorm van een convenant, zie ook paragraaf 3.1. Hierbij is uitgegaan van de hoofddoelstelling van het behoud van bestaande werkgelegenheid en daarmee de versterking van de regionale economie, in plaats van behoud van bestaande bedrijvigheid.

De vestigingscriteria in het convenant bieden een gezamenlijk beleid ten aanzien van de vestiging van bedrijven van buitenaf, samenwerking en afstemming bij nieuwe bedrijventerreinen en bundeling en concentratie van bedrijvigheid.

Wat opvalt is, dat er in diverse documenten diverse doelen zijn geformuleerd. Ze zijn helder geformuleerd, maar verschillen van document tot document. Heerde conformeert zich aan de doelen die de provincie zich heeft gesteld.

2.2 Instrumenten

De gemeente maakt gebruik van diverse juridische instrumenten (Structuurplan, bestemmingsplannen etc.) Voor het H2O bedrijventerrein is ingezet op parkmanagement en geldt bijvoorbeeld een beeldkwaliteitsplan. Ook zijn er afspraken gemaakt voor het gebruik van de SER-ladder³. Binnen de gemeente en de regio vindt geen financiële verevening plaats.

De contacten met het bedrijfsleven lopen via een bedrijfscontactambtenaar. Er vindt periodiek overleg plaats met een vertegenwoordiging van het bedrijfsleven en de ondernemersverenigingen. Het Bedrijven Contact Heerde heeft ook in een groter geheel contacten, waarbij o.a. bedrijven uit de gemeente Oldebroek aanschuiven. Er zijn gesprekken gaande over het instellen van een regionaal bedrijven contact.

Om de verschillende zaken rondom het hebben en houden van een bedrijf en daarmee samenhangend de bedrijventerreinen via één kanaal te laten lopen wordt er gewerkt aan het opzetten van een bedrijvenloket binnen de gemeente.

In de verschillende bestemmingsplannen voor de gemeentelijke bedrijventerreinen zijn voorwaarden en criteria opgenomen voor vestiging van bedrijven op de verschillende bedrijventerreinen. Hierbij spelen vooral de ruimtelijke en planologische factoren een rol, evenals de milieucategorie.

De gemeente Heerde is onderdeel van de Regio Noord-Veluwe. In dit verband zijn regionale afspraken gemaakt die verwoord zijn in:

- Bedrijventerreinenvisie regio Noord-Veluwe 2005-2015, opgesteld door Buck Consultants International;
- het Economisch Programmerings- en Ontwikkelingsdocument (EPO) Noord-Veluwe van 3 juni 2009;
- Zakkompas richting de Care Valley, Toekomstvisie Regio Noord Veluwe 2030.

Begin 2010 hebben de raden van de gemeenten op de Noord-Veluwe de Toekomstvisie Regio Noord-Veluwe 2030 vastgesteld. De visie verbindt fysieke, ruimtelijke en economische ontwikkelingen met de toekomstige sociale leefomgeving en heeft de titel "Care Valley Veluwe" meegekregen. Deze titel geeft aan dat een duidelijk thematische keuze is gemaakt: Zorg voor mens, omgeving en economie. Zorg in de meest brede zin speelt in de regio een grote rol: van zorginstellingen tot wellness-bedrijven, maar ook de zorg voor de inwoners, de toeristen en het bedrijfsleven valt onder de paraplu Care Valley Veluwe.

³ Allereerst moet nagegaan worden of verouderde terreinen door revitalisering weer voldoende aantrekkingskracht en ruimte kunnen krijgen om in de ruimtebehoefte te voorzien. Vervolgens moet worden gezien of bestaande terreinen intensiever gebruikt kunnen worden. Pas als ook dat niet voldoende is, kan tot uitbreiding van de bestaande ruimte worden besloten.

3. Uitvoering

Voor de uitvoering van het beleid geldt een aantal beleidsdocumenten als leidraad. In dit hoofdstuk worden er twee uitgelicht.

3.1 SEO-convenant

In het zgn. SEO-convenant worden criteria gekoppeld aan een verdeling naar verschillende niveaus:

- Lokaal gemengd bedrijventerrein, bedoelt voor de opvang van bedrijven met een lokale functie;
- Intergemeentelijk gemengd bedrijventerrein, bedoelt voor twee of meer gemeenten met een lokale taakstelling;
- Regionaal gemengd bedrijventerrein: bedoeld voor de opvang van bedrijven met een regionale functie (Harderwijk);
- Thematische zone: (deel van) een intergemeentelijk of regionaal bedrijventerrein dat specifiek bestemd is voor bedrijvigheid in een bepaald nader aan te duiden segment.

3.2 EPO

Als gevolg van nieuwe ontwikkelingen en inzichten is het Economisch Programmerings- en Ontwikkelingsdocument (2009) als opvolger van het Streekplan 2005 opgesteld vanuit het Sociaal Economisch Overleg Noord-Veluwe. In het EPO ligt het regionale afsprakenkader vast. Binnen dit kader moet de gemeente Heerde invulling geven aan het beleid. De betreffende thema's waarop deze afspraken moeten worden gemaakt zijn opgesomd in bijlage 4.

4. Samenwerking

De gemeente Heerde werkt in regionaal verband samen in het Sociaal Economisch Overleg Noord-Veluwe. Dit SEO bestaat uit de gemeenten Elburg, Ermelo, Harderwijk, Nunspeet, Oldebroek, Putten, Hattem en Heerde. Voor het H2O bedrijventerrein wordt nauw samengewerkt met de gemeenten Hattem en Oldebroek.

Met het bedrijfsleven vindt samenwerking plaats via het Bedrijven Contact Heerde (BCH) en de plaatselijke ondernemersverenigingen.

4.1 Relatie provincie-regio-gemeente

In de interviews is opgemerkt dat de relatie provincie-regio-gemeente een lastige is. Er zitten drie gremia aan tafel waarbij het lastig is het beleid ten aanzien van de bedrijventerreinen in elkaars verlengde te krijgen. Daarbij spelen plaatselijke behoefte, ligging, maatschappelijke en financiële gevolgen bijvoorbeeld een rol. Alsvoorbeeld wordt de volgende situatie geschetst: bijvoorbeeld verplaatsing van Dalli de Klok Zeepfabriek naar een bedrijventerrein, waarbij gedacht kan worden aan H2O. Het bedrijf voelt hier niets voor. Als het de productie verplaatst, zal dit eerder naar een ander filiaal zijn in het buitenland. De gemeente verliest binnen haar grenzen hierdoor veel banen, wat maatschappelijk gezien een zeer ongewenste ontwikkeling zou zijn. Een ander geschetste situatie zou kunnen zijn: de gemeente Heerde initieert bedrijfsverplaatsing vanaf het terrein Molenweg naar het H2O-terrein. Het bedrijf heeft wel belangstelling, maar niet de financiële middelen. De gemeente Heerde heeft geen bedrag gereserveerd voor bedrijfsverplaatsing, waardoor hieraan niet kan worden bijgedragen. Gevolg is dat revitalisering of herstructurering van het anders achtergebleven terrein niet mogelijk is. Beide voorbeelden geven aan dat ingezet provinciaal beleid niet uitgevoerd kan worden.

5. Resultaten

De gemeente Heerde heeft geen verrommelde bedrijventerreinen. Het enige gebied waar verbetering noodzakelijk is, aan de Europaweg, wordt opgeplust door opwaardering van de infrastructuur. Hiervoor zijn gelden in de gemeentebegroting gereserveerd.

5.1 Sturingsmogelijkheden

De lezing van de wethouder is dat sturing niet mogelijk is omdat de gemeente Heerde wat betreft de bedrijventerreinen op slot zit. Als er geen mogelijkheid is om aan de knoppen te draaien, moet er ook geen tijd en geld gestoken worden in het opzetten van een lokaal bedrijventerreinenbeleidsplan volgens de wethouder (en het college). Heerde koerst op het regionale beleid en moet zuinig zijn op de ruimte die ze heeft. Duidelijk is dat omstandigheden (geen vrij uitgeefbare grond, beperkingen vanwege grote natuur- en landschappelijke waarden) in de praktijk het realiseren van de doelstellingen afremt. Het ingezette beleid is deels achterhaald door de economische en financiële crisis en marktwerking. Private rechten vormen vaak ook een belemmering voor ontwikkeling.

In een groot aantal gevallen botst de praktijk ook met de theorie. Daar waar bedrijfsverplaatsing gewenst is, willen bedrijven niet weg omwille van bijvoorbeeld de verplaatsingskosten. Ook dreigt het gevaar dat grote bedrijven zich in het buitenland gaan vestigen (bijvoorbeeld om de lage lonen) als wordt aangedrongen op verplaatsing naar bijvoorbeeld het H2O-terrein.

Voor bedrijven in een hogere milieucategorie geldt zelfs dat deze dan moeten verplaatsen naar het bedrijventerrein in de gemeente Harderwijk.

Om bedrijfsverplaatsing aantrekkelijk te maken zijn financiële middelen nodig die niet voorhanden zijn. Bovendien ontbreekt het de gemeente Heerde aan menskracht om voor dit beleidsdoel in te zetten. Het inzetten van de SER-ladder blijkt met het bovenstaande moeilijk tot niet haalbaar.

5.2 Toekomstmogelijkheden

Er is op college- en ambtelijk niveau een duidelijke lijn "zichtbaar" waar Heerde in de toekomst naar toe zou moeten voor wat betreft het bedrijventerreinenbeleid. Er wordt vooral ingezet op de regionale samenwerking, omdat de gemeente Heerde "op slot zit" als het gaat om uitbreidingsgebieden voor bedrijventerreinen. Het kwalitatief op peil houden van de bestaande terreinen is ook een wens voor de toekomst. De huidige ontwikkelingen op het voormalige terrein van StoraEnso (beperking van het industrieterrein) brengen met zich mee dat ontwikkelingen aan de Eeuwlandseweg in een stroomversnelling raken. De provincie ziet deze ontwikkeling als mogelijke compensatie voor de niet te ontwikkelen delen van het StoraEnso terrein. De idee van een concentratie van autobedrijven op het zuidelijke deel van de Eeuwlandseweg is daar een voorbeeld van. Op het noordelijke deel wordt een woon-werk-leerlandschap met een menging van functies beoogd.

Het regionale beleid is voor het bedrijfsleven duidelijk. Maar het ontbreekt aan een vastgesteld lokaal beleid.

Heerde heeft voor het bedrijventerrein Europaweg/Molenweg een K(eurmerk)V(eilig)O(ndernemen)-certificering ontvangen. Deze certificering wordt tweejaarlijks getoetst aan de hand van een aantal criteria waaraan voldaan moet worden. Dit kan de kwaliteit van de bestaande terreinen op peil houden dan wel verhogen.

5.3 Overleg bedrijfsleven

De frequentie van het periodiek overleg met BCH en de ondernemersverenigingen is in de onderzoeksperiode laag te noemen. Door het bedrijfsleven wordt hierover opgemerkt dat er progressie zit in het aantal contactmomenten, waarbij gezegd moet worden dat het initiatief vooral uit het bedrijfsleven komt. Bij incidentele zaken is er direct contact.

Vanuit het bedrijfsleven is er weinig invloed op het beleid. Aangegeven is dat graag meegedacht wordt over het bedrijventerreinenbeleid en de economische ontwikkelingen in de gemeente Heerde. BCH heeft hiervoor al eens een economisch beleidsplan aangereikt. BCH ziet een dergelijk document graag door de gemeente vastgesteld, om zo duidelijke kaders te hebben. Om voldoende afstemming met het bedrijfsleven te creëren, als het gaat om revitaliserings- en herinrichtingprogramma's, is het volgens BCH goed hiervoor een plan te maken.

5.4 H2O bedrijventerrein

In lijn met het provinciaal beleid is voor het H2O bedrijventerrein ingezet op parkmanagement. Hoewel dit een extra impuls aan de kwaliteit en marketing voor de te vestigen bedrijven geeft, leidt het ook tot een kostenverhoging zodat de m² prijs veelal hoger ligt dan de grond op omliggende bedrijventerreinen. Vanuit het bedrijfsleven wordt aangegeven dat parkmanagement gedragen moet worden door de te vestigen bedrijven. Dat lijkt veelal niet het geval. Bovendien is parkmanagement een wazig begrip. Er moet precies bepaald worden welke diensten eronder vallen. Daarbij wordt door het bedrijfsleven aangegeven, dat de Veluwe mentaliteit als het gaat om ondernemerschap en zelfwerkzaamheid op de achtergrond is geraakt, nl. de schouders eronder, de handen gebruiken en vooral veel zelf doen.

Voor het H2O-terrein is het bovendien van belang dat een betere ontsluiting op de A28 wordt gerealiseerd, dan nu het geval is. Eerder is al aangegeven dat dit momenteel onderwerp van gesprek is bij de provincie en Rijkswaterstaat.

5.5 Financiële middelen

In de programmabegroting 2011 is voor Reconstructie Europaweg/ Sportlaan-revitalisering een bedrag van € 400.000,-- opgenomen. Hiermee wordt een aanzet gegeven tot met name infrastructurele verbetering van het huidige terrein.

Voor het overige zijn binnen de gemeente geen financiële middelen beschikbaar voor het bedrijventerreinenbeleid op zich en de totale revitalisering of herstructurering van de bedrijven binnen de gemeente. Wel zijn financiële middelen beschikbaar voor ambtelijke inzet.

5.6 Risicofactoren

Er zijn verschillende risicofactoren die het ingezette bedrijventerreinenbeleid (kunnen) beïnvloeden. Hierbij valt te denken aan:

- De ligging van het terrein in een "drukbevolkte" omgeving van soortgelijke bedrijventerreinen; Er zijn gesprekken gaande met netwerkstad Zwolle-Kampen over afstemming over de provinciegrens heen.
- De sterk uiteenlopende grondprijzen tussen de bedrijventerreinen in de directe omgeving; Daarbij moet aangetekend worden dat de opzet van de terreinen, en daarmee de prijzen, ook verschillend is. De vraag die opkomt, is of dat wat geleverd wordt tegen een bepaald tarief ook beantwoordt aan de verwachting van de ondernemer.
- Economische situatie; Door de economische crisis is het voor bedrijven bijvoorbeeld moeilijk om de financiering bij banken rond te krijgen.
- Financiële situatie; Door het niet achter de hand hebben van een "zak met geld" bij ofwel de provincie ofwel de gemeente is het moeilijk bedrijfsverplaatsing, revitalisering, herstructurering e.d. in gang te zetten.
- Door de ligging van een terrein op de grens van twee provincies kunnen de verschillen in de provinciale beleidsvoorschriften tot gevolg hebben dat een soort van concurrentie ontstaat tussen de "grensterreinen" in de verschillende provincies.

5.7 Regionale verevening

Bij het opzetten van het H2O bedrijvenpark is uitgegaan van regionale verevening. De opbrengsten zouden worden ingezet voor verplaatsing van bedrijven en revitalisering en herstructurering van bestaande bedrijventerreinen. In de praktijk is dit niet van de grond gekomen. De oorzaak hiervan is onder andere gelegen in de achterblijvende vraag van nieuw te vestigen bedrijven en verbreding van het regionale aanbod. Ook verplaatsing van bedrijven binnen de gemeente blijft achter bij de prognoses. Eind 2010 is daarom besloten van deze regionale verevening af te zien.

6. Rol van de raad

Doordat het bedrijventerreinenbeleid niet is uitgewerkt in een beleidsdocument stuurt de raad vooral op de actualiteit. Via de Planning & Control-cyclus blijft de raad op de hoogte van de ontwikkelingen en de beschikbare middelen ten aanzien van Economische Zaken. Een economisch beleidsplan waarin ook expliciet beleid is opgenomen over de bedrijventerreinen of delen daarvan kan een handvat zijn om kaders te stellen en sturingsmogelijkheden te creëren. Daarbij moet dan vooral gericht worden op het op niveau houden en krijgen van de bestaande bedrijventerreinen.

7. Bronnen onderzoek

Omdat er geen bedrijventerreinenbeleid is bij de gemeente is de meeste informatie verkregen uit gehouden interviews/gesprekken met:

- de wethouder economische zaken, de heer A. Westerkamp;
- de bedrijfscontactambtenaar gemeente Heerde, de heer J. Dijkhuis;
- de juridisch medewerker gemeente Heerde, de heer P. Oosterhof;
- de voorzitter Bedrijven Contact Heerde, de heer M. Brouwer.

In de periode waarover het onderzoek is gedaan, is een aantal documenten opgesteld c.q. vastgesteld waarin afspraken, visies en beleid terug te vinden zijn. Het gaat daarbij om de volgende documenten:

- Bedrijventerreinenvisie regio Noord-Veluwe 2005-2015;
- Economisch Programmerings- en Ontwikkelingsdocument (EPO) Noord-Veluwe van 3 juni 2009;
- Zakkompas richting de Care Valley (Toekomstvisie Regio Noord-Veluwe 2030);
- Masterplan Ruimtelijke-economische ontwikkelingen van 9 oktober 2003;
- Samenwerkingsovereenkomst Hattemerbroek, december 2004;
- Provinciale Structuurvisie bedrijventerreinenbeleid;
- Streekplan 2005;
- Visie Wonen en werken in Heerde 2015, vastgesteld 27 juni 2005;
- Visie gemeente Heerde 2025.

Buiten deze documenten wordt in de Programmabegroting, Programmarekening, Perspectiefnota, Productenraming, Productenbegroting, Voor- en Najaarsnota (in voorkomende gevallen) aandacht besteed aan het bedrijventerreinenbeleid. Er is vooral informatie gehaald uit deze beleidsdocumenten.

Bijlage 1

Hoofdpijnen bedrijventerreinenbeleid Rijk

Inleiding

Sinds 2006 heeft het rijk zich nadrukkelijk ingezet voor zuinig ruimtegebruik. Hierbij richt het zich onder meer op bedrijventerreinen. Hierna beschrijven wij kort de kernpunten. De rol van het rijk wordt na 2013 veel minder groot.

Nota Ruimte (2006), samenwerkingsagenda 'Mooi Nederland' (2007) en Taskforce (her)ontwikkeling bedrijventerreinen (2008)

Het rijk zet met de Uitvoeringsagenda Nota Ruimte (2006) en de samenwerkingsagenda 'Mooi Nederland' (2007) in op de aanpak van verrommeling van het open landschap en zuinig ruimtegebruik in Nederland. Daarbij gaat het onder meer om bedrijventerreinen.

In september 2008 werd het rapport 'Kansen voor Kwaliteit' van de Taskforce (her)ontwikkeling Bedrijventerreinen (commissie Noordanus) opgeleverd. Volgens dit rapport moet een succesvolle aanpak van de bedrijventerreinenproblematiek plaatsvinden via drie strategische lijnen:

1. economische stadsvernieuwing;
2. verzakelijking bedrijventerreinenmarkt;
3. de regio centraal.

Convenant bedrijventerreinen 2010-2020 (oktober 2009) en Handreiking uitvoeringsstrategie (november 2009)

Op basis van onder meer de Uitvoeringsagenda, de Samenwerkingsagenda en de rapportage van de Taskforce is een bestuurlijk afsprakenkader bedrijventerreinen tot stand gekomen; de kaders en het tijdspad voor een op te stellen convenant tussen rijk, IPO en VNG. Daarmee wordt een succesvol, duurzaam en economisch verantwoord bedrijventerreinenbeleid gestimuleerd:

- in 2020 is het herstructureringsprogramma voor de opgave van 15.800 ha in uitvoering;
- nieuwe bedrijventerreinen worden aangelegd op basis van regionale planningen, die verankerd worden in provinciale structuurvisies;
- de bedrijventerreinen hebben economische kwaliteit, ruimtelijke kwaliteit en zijn toekomstvast;
- de SER-ladder is het instrument bij regionale planningen;
- de provincies zijn de regisseur van het bedrijventerreinenbeleid; gemeente de uitvoerders. Het rijk heeft in dit nieuwe bedrijventerreinenbeleid de kaderstellende rol voor de ruimtelijke basiskwaliteit en de ruimtelijke hoofdstructuur conform de Nota Ruimte;
- een financiële koppeling op regionaal niveau tussen de ontwikkeling van oud en nieuw is mogelijk;
- op de lange termijn: een verzakelijkt bedrijventerreinenbeleid met een meer marktgestuurde bedrijventerreinenmarkt en op den duur een minder (zwarte) overheidsrol van rijk, provincies en gemeenten.

Het convenant is in oktober 2009 gesloten. Het rijk zal tot en met 2013 maximaal € 403,6 mln. beschikbaar stellen om de herstructureringsopgave te ondersteunen. Daarvan wordt € 107,6 mln. gedecentraliseerd aan de provincies na oplevering van en overeenstemming over het herstructureringsprogramma.

Overigens is in de bestuursafspraken 2011-2015⁴ (april 2011) aangegeven dat het rijk zich terug trekt uit het regionaal-economisch domein.

⁴ Dit is de term die gehanteerd wordt voor de afspraken die gemaakt zijn in het streven om te komen tot het bestuursakkoord 2011-2015. Het betreft het onderhandelaarsakkoord van 21 april 2011, aangevuld met de correspondentie tussen kabinet en VNG naar aanleiding van de uitspraak van het VNG-

Concreet betekent dit dat het rijk na 2013 geen middelen meer inzet voor de herstructurering van bedrijventerreinen en dat de nationale doelstellingen komen te vervallen. Voor de overige convenantpartners betekent dit dat ook zij niet meer gehouden zijn aan de in het convenant geformuleerde ambities.

Handreiking Uitvoeringsstrategie (november 2009)

In november 2009 werd de handreiking van de Bestuurlijke Werkgroep Uitvoeringsstrategie (her)ontwikkeling bedrijventerreinen (BWU, commissie Jorritsma) gepresenteerd. Deze handreiking is bedoeld om een brug te slaan tussen het rijksbeleid en de uitvoering ervan op regionaal en lokaal niveau. Uit de handreiking komen 10 tips naar voren:

1. Maak een gezamenlijke, bestuurlijke (door)start en leg die vast in een provinciaal en/of regionale convenant(en).
2. Maak afspraken over de planningstaken van provincies, regio's en gemeenten.
3. Bepaal de financiële strategie voor de herstructurering van bedrijventerreinen in eigen provincie en regio.
4. Spreek af hoe u elkaar aan bestuurlijke afspraken houdt.
5. Bezint u op uitvoeringsorganisatie en fondsvorming.
6. Koers aan op regionaal grondbeleid.
7. Sorteert voor op een verzakelijking van de bedrijventerreinenmarkt.
8. Professionaliseer het duurzaam beheer van bedrijventerreinen.
9. Ga gestructureerd aan de slag.
10. Leer al doende en deel uw ervaringen.

Roadmap verzakelijking (september 2010)

In september 2010 werd in een samenwerkingsverband tussen IPO, VNG en het interdepartementaal programma bedrijventerreinen⁵ de roadmap verzakelijking uitgebracht. In de roadmap wordt geschetst dat het per kavel uitgeven op de bedrijventerreinenmarkt er toe leidt dat de eigendomsstructuur versnipperd is en private partijen zich weinig betrokken voelen bij de ontwikkeling en exploitatie van terreinen. Het gevolg is dat de kwaliteit van de bedrijfsbebouwing vaak matig is en terreinen niet gebiedsgericht worden ontwikkeld, waardoor ze relatief snel verouderen. Met een verzakelijking van de markt wordt het behoud en de groei van de waarde van bedrijventerreinen nagestreefd. Daarvoor is een grotere (financiële) betrokkenheid nodig van private partijen in samenspraak met overheden. Verzakelijking biedt volgens de roadmap interessante kansen voor de verschillende sleutelspelers:

- Ondernemers kunnen hun financiering en vastgoedmanagement optimaliseren en er ontstaan mogelijkheden voor betere dienstverlening, bijvoorbeeld gezamenlijke exploitatie van een duurzame energievoorziening.
- Gemeenten kunnen hun beheers- en vermogensrisico's bij de ontwikkeling van bedrijventerreinen verminderen doordat zij de expertise en middelen van private partijen benutten.
- Ontwikkelaars kunnen nieuwe markten ontginnen op bestaande en nieuwe bedrijventerreinen.
- Beleggers kunnen hun portefeuilles diversificeren met een in potentie grote markt.
- Rijk, provincies en gemeenten hebben een extra strategie om een verouderingsopgave zoveel mogelijk te beperken of te voorkomen.

congres, en de brieven aan IPO en UvW, te vervallen. Voor de overige convenantpartners betekent dit dat ook zij niet meer gehouden zijn aan de in het convenant geformuleerde ambities.

⁵ Hierin werken de ministeries van EZ en van VROM samen aan een mooi en concurrerend Nederland.

Bijlage 2

Hoofdpijnen bedrijventerreinenbeleid Provincie Gelderland

Inleiding

De provincie Gelderland voert de afgelopen jaren een actief beleid op het gebied van bedrijventerreinen. Wij gaan in deze bijlage in op de kernpunten uit de verschillende beleidsdocumenten.

Het programma 'Bedrijventerreinen voor de Toekomst'

Het meest actuele provinciaal beleid op het gebied van bedrijventerreinen is vanaf begin 2010 gebundeld in het integrale beleidsprogramma *Bedrijventerreinen voor de Toekomst*. Het is een tijdelijk programma, met een eigen programmamanager en personele ondersteuning vanuit verschillende provinciale afdelingen. Het is opgebouwd uit vier deelprogramma's:

1. de (regionale) planning van bedrijventerreinen;
2. herstructurering van verouderde terreinen;
3. innovatieve bedrijfsomgeving (werklandschappen, campusontwikkeling, milieuhinderlijke bedrijven en specifieke terreinen zoals havens);
4. kwaliteit bedrijventerreinen (landschappelijke inpassing, duurzaamheid, elektronische en fysieke bereikbaarheid).

De eerste twee onderwerpen zijn de omvangrijkste onderdelen van het gevoerde beleid en werken door op het gemeentelijk beleid. Hieronder lichten we het kort toe.

Regionale planning

Een belangrijk onderdeel van de provinciale planning zijn de regionale afspraken over het bedrijventerreinenbeleid. Dat is nodig volgens de provincie Gelderland omdat de bedrijfsruimtemarkt (vraag en aanbod van bedrijfsruimte) een regionale markt is. Binnen deze markt blijven de verhuisc Bewegingen van de meeste bedrijven beperkt tot maximaal 15 - 25 km. Dit vraagt om beleid op bovengemeentelijk niveau en regionale afstemming (zie onder andere Structuurvisie 2010). Regionaal beleid is onder meer van belang om het overaanbod van bedrijventerreinen tegen te gaan. Gelderland heeft haar regionaal beleid voor bedrijventerreinen gekoppeld aan al bestaande regionale samenwerkingsverbanden. Het gaat om:

• Achterhoek	8 gemeenten
• De Vallei / Food Valley	8 gemeenten
• Noord-Veluwe	6 gemeenten
• Rivierenland	10 gemeenten
• Stadsregio Arnhem-Nijmegen	20 gemeenten
• Stedendriehoek, incl. Deventer	7 gemeenten

De regio's werken samen op basis van een gemeenschappelijke regeling (krachtens de Wet Gemeenschappelijke Regelingen (=WGR)). De regio Arnhem-Nijmegen heeft als stadsregio een wat andere status. Juridisch is deze gebaseerd op de WGR plus. Alle regio's zijn openbare lichamen met een eigen bestuur en rechtspersoonlijkheid.

In de loop van 2009 zijn met de zes regio's specifieke bestuurlijke afspraken gemaakt over bedrijventerreinen in Economisch Programmerings- en Ontwikkelingsdocumenten (EPO). De EPO's zijn opgesteld op verzoek van de provincie Gelderland. Ze dienden als input vanuit de gemeenten, via de regio's, voor de structuurvisie *Bedrijventerreinen en werklocaties*. Uit de interviews met ambtenaren van de provincie kwam naar voren, dat de relatief korte voorbereidingsperiode voor de regio's ertoe leidde dat de EPO's minder ver waren uitgewerkt dan waar de provincie naar gestreefd had. In reactie hierop en op het ondertekenen van het convenant tussen Rijk, provincies (via IPO) en gemeenten (via VNG), heeft de provincie vervolgens een proces opgestart om tot meer uitgewerkte regionale afspraken te komen.

Deze afspraken moeten niet alleen ondertekend worden door de regiobesturen, zoals bij het EPO het geval was, maar ook door de provincie (GS).

Deze nieuwe afspraken worden vastgelegd in een Regionale Programmering Bedrijventerreinen (RPB). Het is de planning dat eind 2011 alle zes RPB's definitief zijn vastgesteld.

Herstructurering van verouderde terreinen

Een belangrijk maatschappelijk knelpunt is de aanwezigheid van verouderde bedrijventerreinen. In de nota 'Maak het in Gelderland: Sociaal Economisch Beleid 2007 -2010' constateert de provincie Gelderland: 'de opgave voor herstructurering en revitalisering van bedrijventerreinen blijft de komende jaren groot. Daarom willen wij het beleid ten aanzien van de revitalisering en herstructurering versnellen en intensiveren' (2007, p.33). De totale herstructureringsopgave is volgens de nota ruim 3830 ha.

In maart 2010 werd het herstructureringsbeleid geactualiseerd via het Provinciaal Herstructureringsprogramma Bedrijventerreinen (PHP) 2009 -2013. De Gelderse aanpak van herstructurering bestaat uit drie sporen:

1. een sterke provinciale regie op regionale samenwerking waarbij een koppeling wordt gemaakt tussen de uitleg van nieuwe en het opknappen van bestaande bedrijventerreinen;
2. een goede bundeling van middelen door het opstellen van een regionale investeringsagenda herstructurering van bedrijventerreinen;
3. een efficiëntere en marktgedreven uitvoering van de herstructurering (PHP 2010, p.10)

Gemeenten kunnen voor herstructurering subsidie aanvragen bij de provincie. Onderdeel hiervan is een co-financiering van de gemeente van 50%.

De provinciale structuurvisie

Op 30 juni 2010 hebben Provinciale Staten de provinciale structuurvisie *Bedrijventerreinen en werklocaties* vastgesteld. Deze structuurvisie vervangt voor het bedrijventerreinenbeleid grotendeels het Streekplan 2005. Het is het centrale document in de huidige provinciale planning van bedrijventerreinen. De structuurvisie is een nieuw instrument uit de herziene Wet ruimtelijke ordening (2008). De functie van deze provinciale structuurvisie is dat de provincie haar beleidskaders op het gebied van bedrijventerreinen (en werklocaties) vooraf kenbaar maakt aan mede-overheden en de maatschappij. De hoofddoelstelling van de opgestelde structuurvisie is tweeledig. Het gaat om het streven naar voldoende terreinen van een goede kwaliteit die aansluiten op de vraag van bedrijven ten behoeve van de Gelderse economie. Tegelijkertijd wil de provincie Gelderland een zorgvuldig gebruik van de ruimte en bedrijventerreinen die energiezuinig en klimaatbestendig zijn (zie Structuurvisie 2010, p.9). In de inleiding van de structuurvisie wordt de opgave van Gelderland bondiger geformuleerd als: 'het realiseren van voldoende ruimte voor bedrijfsontwikkeling van de juiste kwaliteit op de juiste plek en het voorkomen van overschotten en leegstand' (idem, p.3).

Bijlage 3

Uitgangspunten en doelen bedrijventerreinenbeleid gemeente Heerde (gedeeltelijk)

Enkele voorbeelden van gemeentelijke uitgangspunten en doelen zijn:

Uit de Visie Wonen en werken in Heerde 2015

"- Visie gemeente

Uitgangspunt voor de gemeente Heerde is primair het voorzien in bedrijfsterrein voor de opvang van lokale bedrijvigheid en tevens er voor te zorgen dat deze behoefte geconcretiseerd kan worden door het tijdig realiseren van daarop afgestemd bedrijfsterrein. Al enkele jaren is in de gemeente Heerde geen bedrijfsterrein beschikbaar voor uitbreiding of nieuw vestiging van bedrijven. Voor verdere groei zijn de bestaande bedrijven hier echter wel op aangewezen. De uitbreiding van het bedrijfsterrein aan de Eeuwlandseweg in Heerde vormt planologisch de laatste mogelijkheid om de lokale werkgelegenheid te accommoderen. Echter deze uitbreiding is onvoldoende om aan de huidige vraag te voldoen. In overleg met de gemeenten Hattem en Oldebroek is het voornemen opgevat om gezamenlijk een intergemeentelijk lokaal bedrijventerrein te realiseren. Op basis van een planologische beoordeling zijn de zuidelijke oksels van het verkeersknooppunt A50/A28 hiervoor het meest geschikt bevonden. Inmiddels zijn hiervoor de overeenkomsten met deze gemeenten getekend en zijn de planologische procedures gestart. Dit terrein geeft voor de toekomst voldoende mogelijkheden voor de bedrijven uit Heerde. Er zijn echter nog bedrijven waarvoor dit bedrijventerrein niet geschikt is. Ten eerste de categorie bedrijven die vanwege de regio-indeling zich hier niet mogen vestigen. Daarnaast zijn er nog urgente bedrijven die niet op de aanleg van dit bedrijventerrein kunnen wachten. Verder moeten er naar verwachting ook nog enkele gemeentelijke instellingen worden verplaatst. Tenslotte is er een categorie bedrijven die alleen in Heerde werkzaam zijn of waarvan alle werknemers uit Heerde komen. Voor deze bedrijven wordt aanvullend de realisatie van het bedrijventerrein aan de Eeuwlandseweg absoluut noodzakelijk geacht. De voorbereidingen voor de ontwikkeling van een nieuw bedrijfsterrein aan de noordzijde van het bestaande bedrijfsterrein in Heerde (Eeuwlandseweg) zijn reeds in volle gang. Ter verhoging van de kwaliteit van dat terrein zal aandacht worden besteed aan een goede landschappelijke inpassing en een representatieve uitstraling.

Naast de beperkte bedrijfsterreinontwikkeling is het, gelet op een gedifferentieerd werkgelegenheidsaanbod, wenselijk en noodzakelijk, om binnen de bestaande en nieuwe woongebieden en het centrumgebied van Heerde en Wapenveld, toe te staan dat huisgebonden beroepen, IT en zakelijke dienstverlening zich mogen vestigen. Deze functies die geen verstorende invloed hebben op de woon- en leefomgeving doorbreken de monocultuur van het wonen en verlevendigen de woongebieden en bieden een extra stimulans voor een breder werkgelegenheidsaanbod.

Omdat het landelijk gebied van de gemeente nieuwe economische dragers nodig heeft om de leefbaarheid van het gebied te waarborgen, worden ook (niet-agrarische) bedrijfsactiviteiten die geen verstorende invloed hebben op dit gebied, toegestaan. Hieronder vallen in ieder geval ook de bedrijfsactiviteiten die in woongebieden zijn toegestaan.

5.4. Revitalisering

Bij de behoefte aan bedrijfsterrein dient in eerste instantie te worden nagegaan in hoeverre op de bestaande bedrijfsterreinen ruimte is danwel kan worden gecreëerd door middel van herinrichting of revitalisering. Tijdens de inventarisatie van het in de gemeente aanwezige bedrijfsterrein is nagegaan in hoeverre de ruimtelijke kwaliteit van de terreinen en de functionele inrichting aan de huidige eisen voldoet.

In relatie tot het ontwikkelen van een gemeenschappelijk bedrijfsterrein nabij knooppunt Hattemerbroek kan het verplaatsen van bestaande bedrijven in Heerde en Wapenveld leiden tot een herschikking op c.q. revitalisering van de bestaande bedrijfsterreinen.

De hiermee gemoeide capaciteit is reeds meegenomen in de behoefte voor het bedrijventerrein Hattemerbroek.

Heerde

Het bedrijfsterrein te Heerde is gesitueerd aan de noordzijde van de kern, ruwweg begrensd door de Zwolseweg, de Sportlaan en de Molenweg, bij het ontwikkelen van dit bedrijfsterrein speelde de ruimtelijke, landschappelijke inpassing een grote rol. Aan de westzijde van het bedrijfsterrein heeft de overgang naar het aangrenzende gebied een groen karakter, de gemeente voert een actief beleid om dit karakter te behouden.

Het bedrijfsterrein is momenteel volledig in gebruik. Het gebied aan de Europalaan is opgenomen in het revitaliseringprogramma dat aan het bedrijventerrein Hattemerbroek is gekoppeld.

Wapenveld

Wapenveld kent een drietal bedrijfsterreinen, één direct ten noorden van de kern, één bedrijfsterrein aan de Vlijtweg met een hoge mate van representativiteit en een terrein aan de noordzijde van de gemeente op de grens met de gemeente Hattem. Voor het bedrijfsterrein Wapenveld-Noord is een mogelijke revitalisering onderzocht en hiervoor is een plan opgesteld. Op dit moment is het nog niet duidelijk wanneer met de revitalisering begonnen kan worden. Ook deze revitalisering is gekoppeld aan de ontwikkeling van het bedrijventerrein Hattemerbroek. Wat betreft de ruimtelijke kwaliteit van de overige aanwezige bedrijfsterreinen kan worden gesteld dat revitalisering om tot een hogere ruimtelijke kwaliteit te komen niet noodzakelijk is, er is geen sprake van verpaupering of onzorgvuldig ruimtegebruik.

Wat betreft ruimte ten behoeve van bedrijfsterrein kan worden gesteld dat een tweetal gebieden op de bestaande bedrijfsterreinen op dit moment aanmerking komen voor herinrichting of revitalisering. Deze zijn echter gekoppeld aan de realisering van het bedrijventerrein Hattemerbroek.

6.2. Werken

Wat betreft de werkgelegenheidsontwikkeling binnen de eigen gemeente moet zowel een kwalitatief als een kwantitatief evenwichtige verhouding tussen beroepsbevolking en werkgelegenheid bevorderd worden, waarbij niet alleen rekening moet worden met de specifieke structuur van Heerde, maar ook met de potentiële ontwikkelingsmogelijkheden van Heerde.

De achterliggende gedachte is dat de eigen beroepsbevolking in principe zoveel mogelijk binnen de eigen gemeentegrenzen werk zou moeten kunnen vinden om het pendelen waar mogelijk te beperken. Daarom is het voor de gemeente van het grootste belang dat er werkgelegenheidsterreinen zijn waar niet alleen eventueel bedrijven uit de kern zelf, die milieuoverlast geven, heen kunnen, maar waar ook ruimte is voor uitbreiding van nu reeds op het industrieterrein gevestigde bedrijven en ook voor vestiging van nieuwe bedrijven. Hierbij verwijzen wij naar hetgeen in hoofdstuk 4 is opgenomen.

De ontwikkeling van de economie in het algemeen wordt bepaald door bovengemeentelijke factoren en is daardoor minder grijpbaar en minder beïnvloedbaar. Wel is van groot belang, dat van de zijde van de gemeente de randvoorwaarden zijn vervuld, teneinde een zo gunstig mogelijke ontwikkeling niet in de weg te staan. Dit kan gebeuren door middel van het in stand houden danwel verder verbeteren van een gunstig vestigingsklimaat en ook door bij de uitvoering van verschillende beleidsvoornemens duidelijk het scheppen van werkgelegenheid in de gaten te houden. Hiertoe behoort ook het zorgen voor de aanwezigheid van bedrijfsterreinen, die goed gesitueerd zijn en nieuwe en ruime mogelijkheden bieden om bedrijven danwel instellingen te huisvesten.

De behoefte aan bedrijventerrein is in het kader van het bedrijventerrein Hattermerbroek zo volledig mogelijk in beeld gebracht. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen de bedrijven die zich kunnen vestigen op dit bedrijventerrein en de bedrijven die in Heerde moeten blijven. Op basis hiervan is voor het gebied Eeuwlandseweg inmiddels een bestemmingsplan vastgesteld. Daarnaast zijn ook de voorbereidingen voor de bestemmingsplanprocedures voor bedrijventerrein Hattermerbroek in volle gang.

- **Economische en maatschappelijke functionaliteit**

Behalve de toekomstige revitalisering en uitbreiding van bedrijfsterrein in de gemeente wordt door de gemeente Heerde, het belang ingezien van een gedifferentieerd werkgelegenheidsaanbod. Ten aanzien van de bedrijvigheid is het tevens relevant te vermelden dat op bovengemeentelijk niveau getracht wordt aan de gezamenlijke vraag naar bedrijfsterrein te voldoen. Daarnaast is ook voor een bepaalde categorie bedrijven een beperkte uitbreiding van het bestaande bedrijventerrein in Heerde noodzakelijk."

Uit de Visie gemeente Heerde 2025

"Er wordt gesproken over de zone Nieuwe zakelijkheid en gezondheid. Binnen deze zone worden bedrijventerreinen aanpasbare, flexibele woon-werk-leerlandschappen. Innovatieve omgevingen met een eigen ruimtelijke en architectonische structuur. Een 'omvormbaar' landschap dat kan veranderen van functies."

Uit het Masterplan Ruimtelijk-economisch ontwikkelingen

"De gemeenten Hattem, Heerde en Oldebroek hebben in 2002 het plan opgevat om gezamenlijk een nieuw bedrijventerrein te ontwikkelen. Deze samenwerking is mede ingegeven doordat de uitbreidingsruimte voor de gemeenten steeds verder vermindert. Bovendien zal dit nieuwe terrein tegelijkertijd een aantal knelpunten rond bedrijfshuisvesting binnen de gemeentegrenzen dienen op te lossen.

Dit terrein zal voldoende middelen en fysieke ruimte dienen te creëren om revitalisering mogelijk te maken."

Uit Zakkompas Richting Carevalley 2009, blz. 3

"Tussen alle landelijke en provinciale ontwikkelingen, die vroegen om een regionale vertaling, kwam ook de behoefte aan herkenbaarheid, een eigen identiteit die uitstraalt waar de regio voor staat en zich verder wil ontwikkelen"

"Zorg" in al zijn aspecten van zorg voor mens en omgeving, blijkt dan een belangrijk element in de invulling van de identiteit.

Opvallend is dat zowel de sector handel als de sector gezondheids- en welzijnszorg met 18% (in 2010) het grootste aandeel leveren in de werkgelegenheid in de regio. (Bron PWE, bewerking O&S, gemeente Zwolle)

Het ligt dus voor de hand om in het bedrijfsterreinenbeleid in de regio hierop nadrukkelijk in te spelen aan de hand van een tweezijdige vraag:

- wat draagt de vertaalslag van deze regiovisie bij aan de mogelijkheden voor het bedrijfsterreinenbeleid op H2O en binnen de gemeentegrenzen?
- welke bijdragen kunnen lokale ontwikkelingen ten aanzien van bedrijfsterreinenbeleid leveren om het beschreven doel van Care Valley voor de regio Noord-Veluwe te realiseren?

Een concreet voorbeeld is: Het nieuwe denken waarin een verschuiving plaatsvindt van het realiseren van nieuwe bedrijventerreinen naar het realiseren van woon/werklandschappen. Deze ontwikkeling zou naadloos kunnen aansluiten bij het gewenste werkgelegenheidsprofiel van Care Valley Noord Veluwe.

Uit EPO, 2009, blz. 3

"De aandacht voor de zorg, welzijn en vrijetijdseconomie maakt de regio een aantrekkelijke vestigingsplaats voor bedrijven, die in deze sectoren werkzaam zijn, of daaraan gelieerd. Te denken valt aan kantoren van zorginstellingen, hotels, congrescentra, maar ook aan productiebedrijven en serviceverleners. Naar verwachting zal een deel van deze bedrijven op een bedrijventerrein worden gehuisvest."

De gemeente Heerde zou meer dan nu door het ontwikkelen van een eigen Economisch Plan en de invulling van de zone Nieuwe Zakelijkheid kunnen inspelen op die gedachte van een Carevalley, omdat het goed aansluit op zowel de aanwezigheid van bestaande voorzieningen en het potentieel van Heerde, in combinatie met de ambities ten aanzien van de toeristische en recreatieve infrastructuur.

Bijlage 4

Thema's Economisch Programmerings- en Ontwikkelingsdocument (2009)

De verschillende thema's uit het EPO zijn:

A. reële ruimtebehoefte;

Bij de bepaling van de reële ruimtebehoefte zijn vraag- en aanbodzijde gekwantificeerd en met elkaar geconfronteerd. Tegenover een totale vraag naar nieuwe bedrijventerreinen van netto 162 ha tot 2020 staat een aanbod in harde plannen van netto 181 ha (stand 13-2-2009). Conclusie in het EPO is, dat vraag en aanbod goed op elkaar aansluiten. De zachte planvoorraad (46.5 ha) is van belang om te komen tot een logische afronding van kernen en om te voorzien in de behoefte van lokaal gebonden kleinschalige bedrijven. De planvoorraad van Heerde valt in deze laatste categorie van zachte plannen (Eeuwlandseweg).

B. toepassing SER-ladder;

Hoewel er op dit moment (nog) geen sprake is van overcapaciteit zullen de participanten binnen SEO de SER-ladder toepassen om dit juist te vermijden. Participanten zullen nieuwe bedrijfskavels met zorg afstemmen op het tempo van revitalisering en intensivering van verouderde bedrijfsterreinen.

C. ruimtelijke en functionele kwaliteit;

Er worden minimum-kwaliteitseisen gesteld aan alle bedrijventerreinen, zowel nieuw als oud, van elke gemeente, zowel functioneel als ruimtelijk. De verouderde terreinen worden tevens betrokken in het Klimaataktieplan Noord-Veluwe en het parkmanagement wordt bevorderd.

D. instrumentarium en organisatie.

Deelnemers binnen het bestuurlijke overleg SEO zijn:

- de gemeenten Hattem, Heerde, Oldebroek, Elburg, Nunspeet, Harderwijk, Ermelo en Putten;
- de Kamer van Koophandel van Oost-Nederland, regio Noord-Veluwe;
- VNO-NCW Midden, regio Noord-Veluwe;
- als adviseur aanwezig: Provincie Gelderland.

Tot de vaste onderwerpen behoort het monitoren van het bedrijventerreinen beleid en het opstellen van een jaarlijkse herstructureringsopgave. De afspraken in dit EPO hebben het karakter van een intentieverklaring.

Instrumenten vormen: de SER ladder, Draaiboek Parkmanagement, de vestigingscriteria en afstemming tussen gemeenten in regionaal of subregionaal verband op het terrein van afstemming van grondprijzen e.d.